

23 ting om opphavsrett

DEL 2

- Hva er digital formidling
- Grensedragning mellom privat og offentlig bruk

Struktur

DEL 1 - Generell innføring i opphavsretten

DEL 2 - Hva er digital formidling

- Grensedragning privat/offentlig bruk

DEL 3 - Typetilfeller fra biblioteksektoren

- Aktuelle fribrukshjemler

DEL 4 - Rettighetsklarering

Oversikt – del 2

- Hva er digital formidling.
- Hvordan beskytter opphavsrettens eneretter digital formidling.
- Hva faller utenfor enerettsbegrepene (privat bruk m.m.)

Digital formidling

- Tradisjonelt opphavsrettslig formidling:
  - fysisk bærer (bok, tape, cd, dvd, blu-ray)
  - tradisjonell livefremføring
  - samtidssendinger (tv eller radio).
- Moderne digital formidling, tillater formidling på avstand (over internett) både samtidig eller på et tid og sted valgt av mottakeren ("on demand").

Hva er digital formidling?

- Sosiale medier
- Onlineseminar
- Storskjerm, Powerpoint?
- Avspilling av cd, dvd, blu-ray?

En definisjon av digital formidling?

Formidling med digitale hjelpemidler eller i digitale medium?

Kilde: [BenjaminNelan/Pixabay](#)

Former for digital formidling

Vi opererer her med fire typer:

- Samtidig for et tilstedeværende publikum.
- På forespørsel for et tilstedeværende publikum.
- Samtidig for et publikum på et annet sted.
- På forespørsel for et publikum på et annet sted.

Former for digital formidling

Skille:

- Til stede/på avstand
- Samtidig/på forespørsel

Kilde: [Dungodung/Wikimedia](#), [CC BY-SA 4.0](#)

En definisjon av digital formidling

Formidling med digitale hjelpemidler eller i digitale medium

Kilde: [BenjaminNelan/Pixabay](#)

Digital formidling og enerettene

De økonomiske enerettene:

- Eksemplarfremstilling
- Tilgjengeliggjøring til allmenheten
Spredning, visning, fremføring og overføring.

Digital formidling og enerettene

Relevante opphavsrettslige eneretter:

- Spredning/visning gjelder i prinsippet fysiske eksemplarer.
- En digital formidling vil være en fremføring eller overføring.
- Kan skje eksemplarfremstillingshandlinger i formidlingsprosessen.

Overføring til allmenheten

- Åndsverkloven § 3 (2) d:

"Verket gjøres tilgjengelig for allmenheten når (...) verket overføres til allmennheten, i tråd eller trådløst, herunder når verket kringkastes eller stilles til rådighet på en slik måte at den enkelte selv kan velge tid og sted for tilgang til verket.."

Kilde: [Maurizio Pesce/Wikimedia](#), CC BY 2.0

Overføring til allmenheten

- Definisjon av overføring
- Definisjon av allmenhetsbegrepet

Overføring til allmenheten

- Definisjon av overføring:
  - Overføring er digital tilgjengeliggjøring i tråd eller trådløst på avstand, herunder kringkasting.
  - Samtidig eller på et tid og sted den enkelte selv velger (på forespørsel).

Offentlig fremføring

- Åndsverkloven § 3
(2) c:

"Verket gjøres tilgjengelig for allmenheten når (...) verket fremføres offentlig."

Kilde: Jan Luyken [Phillip Medhurst/Wikimedia](#), CC BY-SA 3.0

Offentlig fremføring

- Definisjon av fremføring (livefremføring og digital tilgjengeliggjøring)
- Skille offentlig/privat

Offentlig fremføring

- Fremføring som digital tilgjengeliggjøring de fineres negativt mot overføring, hvor vi er pålagt en definisjon fra EU-nivå.
- Overføring er digital tilgjengeliggjøring i tråd eller trådløst på avstand.

Offentlig fremføring

- Fremføring er digital tilgjengeliggjøring for et tilstedeværende publikum, herunder:

".. avspilling av CD-er eller LP-er, visning av powerpointer med nedlastet materiale, kinofremvisning av film, visning av DVD-er osv. i offentlig forsamlinger", Rognstad (2019) s. 253-254

Skillet fremføring/overføring

- En **fremføring** skjer for et tilstedeværende publikum.

Eneretten dekker også formidling for et tilstedeværende publikum med tekniske hjelpemidler

- En **overføring** skjer på avstand, for et publikum på et annet sted enn der formidlingen skjer.

Dekker overføring i tråd eller trådløst.

Skillet fremføring/overføring

- På samme sted som publikum: fremføring
- På et annet sted enn publikum befinner seg med tekniske hjelpemidler: overføring.

Kilde: [Lillyguster/Pixabay](#)

Grensedragnings av enerettene

- Hva faller utenfor enerettene?
- "Offentlig" fremføring
- Overføring til "allmenheten"

Overføring til allmenheten

- Definisjon av allmenhetsbegrepet
  - En potensielt større gruppe personer enten samtidig eller suksessivt.
  - Potensielt: Ikke krav om at publikumet benytter seg av muligheten.
  - Samtidig eller suksessivt.

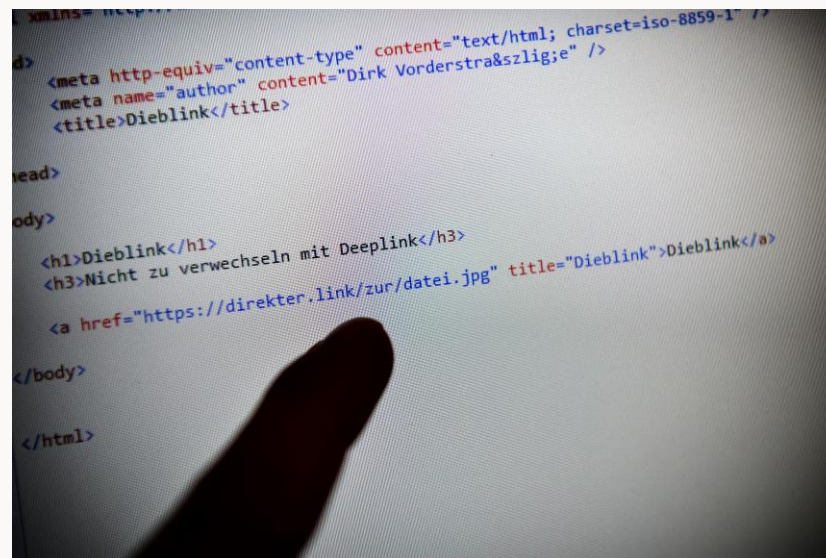

Overføring til allmenheten

- **Spesialtilfelle: Videreoverføring**
  - Krav om andre tekniske hjelpemidler eller nytt publikum.
  - Nytt publikum: Et annet publikum enn det rettighetshaver tok i betraktning når denne tillot den opprinnelige formidlingen.

Overføring til allmenheten

- Lenking til materiale som allerede lovlig ligger på internett anses ikke som en selvstendig overføringshandling.
- Samme tekniske hjelpemidler og samme publikum (internettbrukere generelt) som første overføring.

Kilde: [Dirk Vorderstraße/vorderstrasse](https://www.dirk.vorderstrasse.de/), CC BY-NC 3.0

Overføring til allmenheten

Kilde: [Ssu/Wikimedia](#), [CC BY-SA 4.0](#)

- Praktiske eksempler:

Offentlig/privat fremføring

Den private sfære dekker «den forholdsvis snevre krets som familie-, vennskaps- og omgangsbånd skaper», jf. Rt 1953 s. 833 (Bedriftsmusikk)

Kilde: [pxhere](#), [CC0 1.0](#)

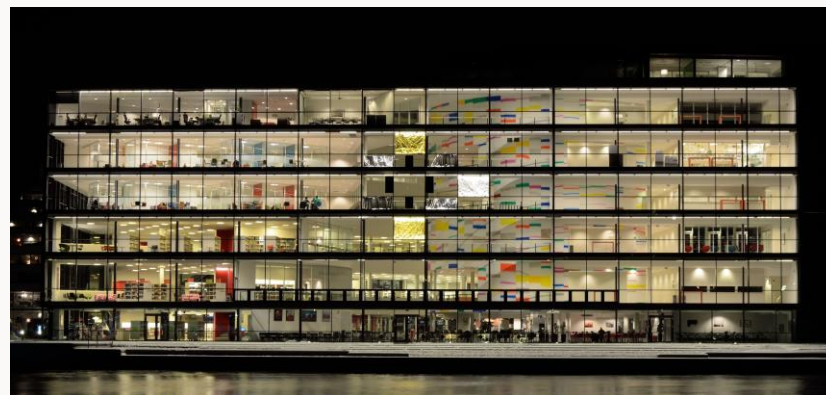
Offentlig/privat fremføring

Bruk som skjer innen
den private sfære ansees
å skje utenfor
opphavsrettens enerett.

Bruk som skjer utenfor
den private
sfære ansees å skje
innen
opphavsrettens enerett.

Offentlig fremføring

- Praktiske eksempler

Kilde: [Knut Arne Gjertsen/Wikimedia, CC BY-SA 3.0](#)

Sammenfall mellom "offentlig" og allmenhetsbegrepet?

- Mulig å tolke offentlig fremføring som allmenheten i overføring.
- Går bort fra det tradisjonelle norske skillet privat/offentlig til et allmenhetskrav.
- Skal vi gjøre det?

Sammenfall mellom "offentlig" og allmenhetsbegrepet?

- Overføringsretten regulert på EU-nivå, fremføringsretten kun regulert nasjonalt.
- For overføringsretten er vi pålagt en tolkning av allmenhetsbegrepet fra EU-nivå.
- For fremføringer er det historisk lagt til grunn et skille mellom privat og offentlig.

Sammenfall mellom "offentlig" og allmenhetsbegrepet?

- Rognstad argumenterer for at vi også for fremføringer med tekniske hjelpemidler bør legge EU-domstolens standard til grunn.
- For tradisjonell livefremføring argumenterer han for at mer av den tradisjonelle tilnærmingen kan beholdes.

Sammenfall mellom "offentlig" og allmenhetsbegrepet?

- Hva betyr dette praktisk?
- Mindre grupper kan falle utenfor både overføringsretten og fremføringsretten uten private bånd.
- Større grupper med private bånd kan falle innenfor eneretten (større bursdagsselskaper o.l.).

Sammenfall mellom "offentlig" og allmenhetsbegrepet?

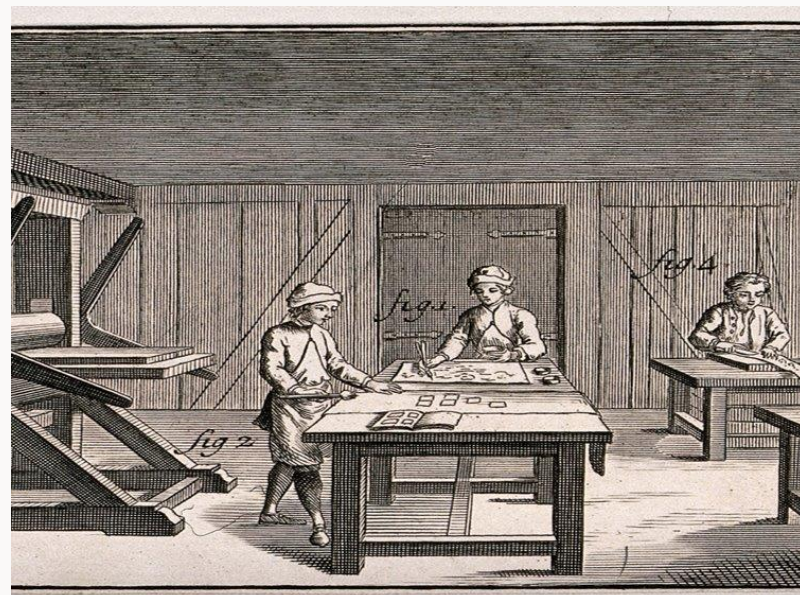
- Må være:
- Potensielt en mindre gruppe personer samtidig eller suksessivt.
- Må derfor sannsynligvis aktivt begrense antallet potensielle deltakere til en mindre gruppe.

Kilde: [James Wheeler \(Port City Community Church Leland\)](#), CC BY-NC-SA 3.0

Eksemplarfremstilling i prosessen

- Eneretten til eksemplarfremstilling dekker eksemplarfremstilling helt eller delvis, permanent eller midlertidig, fysiske eller digitale, jf. Åvl. § 3 (1).
- Midlertidige eksemplarfremstillinger kan unntas, jf. åvl. § 4

Kilde: [Louis-Jacques Goussier/Wikimedia](#), CC BY 4.0

Eksemplarfremstilling i prosessen

- Midlertidige eksemplarfremstillinger kan unntas, jf. åvl. § 4:
  - Tilfeldig eller forbigående.
  - Vesentlig og integrert del av en teknisk prosess.
  - Eneste formål å muliggjøre lovlig bruk av et verk eller en overføring i nettverk av et mellomledd på vegne av tredjeparter.
  - Ikke selvstendig økonomisk betydning.

Eksemplarfremstilling i prosessen

- I all digital formidling skjer det eksemplarfremstillingshandlinger.
- Er disse midlertidige kan de unntas etter åvl. § 4 hvis de oppfyller vilkårene i bestemmelsen.
- Mer permanente eksemplarfremstillinger vil i utgangspunktet være underlagt eneretten.

Eksemplarfremstilling i prosessen

- Praktiske konsekvenser:
- Samtidsoverføringer som ellers er lovlige vil gjerne være unntatt etter § 4.
- Opptak som brukere får tidsforskutt tilgang til gjerne være underlagt eneretten og krever egen hjemmel for bruk.

Oppsummert:

Digital formidling vil være underlagt enerettene til fremføring, overføring og eksemplarfremstilling.

Der fremføringen og overføringen ikke retter seg til en allmenhet/skjer privat kan den falle utenfor enerettene.

Midlertidige eksemplar kan falle utenfor eneretten, mer permanente eksemplar må ha eget hjemmelsgrunnlag eller klareres.